

ΙΕΝΕ: 17^ο Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας

«Ενέργεια & Ανάπτυξη 2012»

**Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**

Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα 30-31 Οκτωβρίου 2012

«ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ»

καθ. Γιάννης Μανιάτης, τ. Υφυπ. ΠΕΚΑ, Γραμματέας Κ.Ο. ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Η Μεσόγειος φλέγεται! Στο Νότιο τμήμα της, η Λιβύη με κορύφωση το λυντσάρισμα του αμερικανού πρέσβη στη Βεγγάζη, προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στις διαφορετικές φυλές που αντιμάχονται για την εξουσία απειλώντας την εύθραυστη μετα-Κανταφική ισορροπία, η Αίγυπτος βρίσκεται μπροστά σε μεγάλα διλήμματα μετά τις πρόσφατες προεδρικές εκλογές και σε μια ολοένα και βαθύτερη οικονομική κρίση, το Ισραήλ είναι σε τροχιά σύγκρουσης με το Ιράν, η Συρία βρίσκεται ήδη σε σκληρό εμφύλιο πόλεμο και ο Λίβανος κινδυνεύει να αποσταθεροποιηθεί δομικά, ενώ στην Τουρκία το Κουρδικό βρίσκεται πάλι σε έξαρση καθώς οι συνεχείς επιθέσεις του ΡΚΚ διακόπτουν σε τακτά χρονικά διαστήματα τις τουρκικές εισαγωγές αερίου και πετρελαίου, από το Ιράν, το Ιράκ και το Αζερμπαϊτζάν. Ήδη δεκάδες χιλιάδες προσφύγων είναι στο δρόμο και αναμένονται πολλοί περισσότεροι να δοκιμάσουν να περάσουν μέσω Ελλάδας σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Το βόρειο μέρος της Μεσογείου βρίσκεται σε εξίσου άσχημη κατάσταση, με τον ευρωπαϊκό Νότο να περνά τη μεγαλύτερη οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ελλάδα και Πορτογαλία βρίσκονται στις δαγκάνες σκληρών μνημονίων δημοσιονομικής προσαρμογής. Η Ισπανία στέκει στα πρόθυρα του δικού της μνημονίου, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα σοβαρά προβλήματα Εθνικής συνοχής, μετά τις κινήσεις ανεξαρτησίας της Καταλωνίας και την πλήρη επικράτηση των αποσχιστικών κινημάτων στις πρόσφατες εκλογές της χώρας των Βάσκων. Η Κύπρος είναι επίσης στα πρόθυρα δικού της μνημονίου, ενώ η Ιταλία επίσης βρίσκεται σε σκληρή λιτότητα και με χαμηλότερη ένταση, αλλά πάντως λιτότητα, έχουμε και στη Γαλλία.

Σε όλα τα παραπάνω προστίθεται η σχεδόν αυτιστική αδράνεια των ευρωπαϊκών οικονομικών ηγεσιών να συνειδητοποιήσουν βασικές παραμέτρους της κρίσης, αρκούμενες σε απελπιστικά καθυστερημένες και απίστευτα αδύναμες κινήσεις, που όταν τελικά λαμβάνονται, έχουν ήδη απωλέσει το 50% της αποτελεσματικότητάς τους. Το παζλ συμπληρώνεται με τη διαφορετική χρηματοοικονομική προσέγγιση της κρίσης από το Δ.Ν.Τ. και τις Βρυξέλλες, τουλάχιστον σε ότι

αφορά τις αναδιαρθρώσεις των χρεών.

Η Ελλάδα λοιπόν είναι στο μάτι του κυκλώνα. Οι εθνικές προσπάθειες επικεντρώνονται κυρίως σε δημοσιονομικές και ελάχιστα πολιτικές πρωτοβουλίες. Όμως το σημαντικότερο είναι ότι δεν έχει ακόμη αναδειχθεί στις διεθνείς συναντήσεις Κορυφής, ο κομβικός και στρατηγικός ρόλος της Ελλάδας στη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας στη Ν.Α. Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή του Ευξείνου Πόντου και της Ανατολικής Μεσογείου. Αποτελεί εθνική προτεραιότητα για την ελληνική κυβέρνηση, αλλά και για όλους τους εθνικούς μας εκπροσώπους σε κάθε επίπεδο διεθνών συναντήσεων, να αναδείξουμε πως το πρόβλημα της Ελλάδας είναι ένα βαθύτατα γεωπολιτικό και γεωστρατηγικό πρόβλημα ολόκληρης της Δύσης και η λύση του πρέπει να προκύπτει μέσα από μια τέτοια «ολιστική» οπτική.

Η ανάδειξη αυτή δεν είναι μόνο θεσμική στο πλαίσιο της Ε.Ε. ή της Ευρωζώνης, ή μόνο ανθρωπιστική και ροών μεταναστών στο πλαίσιο διεθνών συμβάσεων. Είναι επίσης και ζήτημα ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι το χαρτοφυλάκιο Επιτρόπου που ζήτησε και κράτησε η Γερμανία, είναι αυτό της Ενέργειας.

Οι πρόσφατες εξελίξεις στο Νότιο Διάδρομο μεταφοράς φυσικού αερίου από την Κασπία, μέσω Τουρκίας και Ελλάδας, με την προεπιλογή του TAP, οι ανακαλύψεις κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην Κύπρο και το Ισραήλ, οι σημαντικές πιθανότητες ύπαρξης σοβαρών ποσοτήτων αξιοποιήσιμων κοιτασμάτων στις θαλάσσιες και χερσαίες ζώνες της Ελλάδας, οι προοπτικές κατασκευής αγωγών μεταφορών φυσικού αερίου από την ανατολική Μεσόγειο μέσω Ελλάδας προς την Ευρώπη, αποτελούν μερικά μόνο από τα ζητήματα που οφείλουμε ως χώρα και έθνος να θέτουμε πάντα στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων κάθε επιπέδου.

Η ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης αποτελεί το μεγάλο ερωτηματικό σε όλες τις διεθνείς αναλύσεις για το μέλλον της. Δεν είναι δυνατόν να μιλάμε συνεχώς για τα εθνικά μας μειονεκτήματα και να μην επιχειρούμε να μεταφέρουμε το «παιχνίδι» και στο «γήπεδο» όπου έχουμε σοβαρά πλεονεκτήματα με το μέρος μας.

Ελλάδα και Κύπρος, μέσα στην κρίση που περνούν, μπορούν και πρέπει να αξιοποιήσουν από κοινού το πλεονέκτημα της πρόσφατης προώθησης ερευνών και της ανακάλυψης υδρογονανθράκων από δύο κράτη - μέλη που αποτελούν ουσιαστικά τη μοναδική νέα ευρωπαϊκή πηγή ενεργειακής ασφάλειας των τελευταίων ετών. Η κοινή αυτή προσέγγιση πρέπει να πάρει χαρακτηριστικά **Ενιαίου Εθνικού Ενεργειακού Δόγματος**. Δεν αποτελεί απλά ένα ακόμη πεδίο συνεργασίας των δύο αδελφών κρατών. Συνιστά μια κορυφαία εθνική στρατηγική που

επιβάλλεται να αποκτήσει χαρακτηριστικά οικονομικής αλληλεγγύης, ενιαίας τεχνικής και γεωπολιτικής προσέγγισης σε επίπεδο Ευρώπης. Είναι ίσως η πρώτη φορά που τόσο έντονα η γεωγραφία και τα δώρα της φύσης διαμορφώνουν ένα απόλυτα στέρεο και δημιουργικό επίπεδο στρατηγικής ενεργειακής συνεργασίας. Ελλάδα και Κύπρος μαζί, μπορούν να γίνουν οι σημαντικότεροι «παίκτες» σε όλη τη Νότια Ευρώπη.

Στην Ελλάδα, ίσως για μοναδική φορά σε ένα τόσο σπουδαίο θέμα, έχουμε προχωρήσει με διακομματική συνεννόηση και συνεργασία, με πλήρη διαφάνεια και έλεγχο από τη Βουλή, με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, με αυστηρότατους περιβαλλοντικούς όρους, με ισχυρή στήριξη από τις τοπικές κοινωνίες, με κοινωνική δικαιοσύνη στην ύπαρξη τοπικών αντισταθμιστικών ωφελημάτων, με επιστημονικές δυνάμεις δικές μας και με ανάδειξη της σοβαρής επενδυτικής μας ελκυστικότητας ως χώρας. Το κεκτημένο αυτό δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να χαθεί μπροστά στον ορυμαγδό των άλλων σοβαρών μας προβλημάτων ή να στερηθούμε της δυνατότητας να λαμβάνουμε αποφάσεις με γνώμονα των εθνικό συμφέρον και μόνον.

Το πρώτο βήμα που πρέπει να γίνει άμεσα, είναι η στελέχωση του Εθνικού Φορέα Ερευνών Υδρογονανθράκων (ΕΔΕΥ), με βάση τις σχετικές εισηγήσεις που έχουν ήδη στα χέρια τους οι τρεις πολιτικοί αρχηγοί που στηρίζουν την κυβέρνηση. Η συγκρότησή του θα επιτρέψει να προχωρήσουν γρήγορα τόσο οι διαδικασίες αξιολόγησης που είναι ήδη σε εξέλιξη, όσο και οι νέες προκηρύξεις, τόσο μετά την εκπόνηση των σεισμικών ερευνών από την PGS, όσο και μετά την αξιολόγηση των στοιχείων του Εθνικού Αρχείου Υδρογονανθράκων για τα χερσαία blocks που μπορούν να προκηρυχθούν.

Έχει μεγάλη σημασία για τη διεθνή αγορά, να κρατήσουμε και να αναδείξουμε τις θετικές προοπτικές ύπαρξης δημοσίων εσόδων σε βάθος χρόνου. Σε αυτή την κατεύθυνση έχουμε ήδη επίσημα καταθέσει την εκτίμηση πως σε βάθος 25 - 30 ετών, η Ελλάδα μπορεί να αναμένει από την αξιοποίηση υδρογονανθράκων δημόσια έσοδα της Τάξης των 150 δις €, τα οποία μάλιστα θα "κλειδώσει" σε ειδικό Ταμείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης Γενεών, για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συντάξεων και του Ασφαλιστικού Συστήματος της χώρας, κατά το πρότυπο του Νορβηγικού Pension Fund, το οποίο σήμερα διαθέτει πάνω από 450 δις € σε επενδύσεις.

Θεωρώ εξαιρετικά θετικό δείγμα αλλαγής κλίματος, το πολύ πρόσφατο άρθρο της μεγαλύτερης οικονομικής Γερμανικής εφημερίδας Handelsblatt, για τις ελληνικές έρευνες υδρογονανθράκων, με τίτλο "Η Ελλάδα Νορβηγία της Μεσογείου", που δείχνει ότι οι διεθνείς οικονομικοί αναλυτές

παρακολουθούν και αναδεικνύουν θετικά τις όποιες σοβαρές επενδυτικές προσπάθειες της χώρας. Ανάλογα πρόσφατα δημοσιεύματα έχουν υπάρξει στις γαλλικές Monte και Figaro.

Έχουμε ζητήσει την άμεση υπογραφή από τον αρμόδιο υπουργό και την κατάθεση στη Βουλή για επικύρωση, της νέας σύμβασης του ελληνικού δημοσίου με την εταιρία εκμετάλλευσης του Πρίνου, με βάση το κείμενο που είχαμε στείλει στα κόμματα λίγο πριν τις εκλογές. Ο Πρίνος αποτελεί το μοναδικό αλλά απίστευτα θετικό παράδειγμα ότι "η Ελλάδα και μπορεί και ξέρει", αφού μετά από 30 χρόνια εκμετάλλευσης, δεν υπήρξε κανένα απολύτως απρόοπτο ή δυσάρεστο και μάλιστα σε μια περιοχή όπως η Καβάλα και η Θάσος, που είναι έντονα αναπτυγμένες τουριστικά. Έχει μάλιστα τη δική της αξία η υπενθύμιση ότι οι αρχικές (1980) εκτιμήσεις για τον Πρίνο μιλούσαν για 60-70.000.000 βαρέλια και σήμερα έχουμε φτάσει σχεδόν τα 120.000.000 και συνεχίζουμε με νέες δράσεις σε γειτονικά πεδία.

Πιστεύω βαθιά ότι ο Κόλπος της Καβάλας, ο Κόλπος της Θεσσαλονίκης και ο Κόλπος του Ορφανού στη Χαλκιδική, με βάση τα γεωλογικά ανάλογα που μπορούν να αναλυθούν, θα μας εκπλήξουν ευχάριστα το αμέσως προσεχές διάστημα, αναφορικά με την ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων και την εκδήλωση επενδυτικού ενδιαφέροντος. Το ίδιο ελπιδοφόρες είναι και οι περιοχές ανοιχτά της Κέρκυρας, νοτιότερα στα βαθιά με την Ιταλία, γύρω από τα Ιόνια νησιά και τα χερσαία μέρη της Δυτ. Ελλάδας και Πελοποννήσου και ασφαλώς νότια της Κρήτης, όπου πολλοί επιστήμονες θεωρούν ότι υπάρχουν σοβαρές πιθανότητες ύπαρξης σημαντικών αποθεμάτων μεγάλης σημασίας.

Στη συνολική αυτή εθνική προσπάθεια πρέπει να υπάρξει μια "κόκκινη γραμμή" προς όλους τους μελλοντικούς αναδόχους. Σε όλες τις περιπτώσεις να απαιτήσουμε τη μεγιστοποίηση της παρουσίας του ελληνικού επιστημονικού, τεχνολογικού και τεχνικού ανθρώπινου δυναμικού, με άλλα λόγια τη βαθιά «ελληνοποίηση» της επενδυτικής και εξορυκτικής προσπάθειας. Με ειδικές προβλέψεις σε όλα τα συμβόλαια, στο πλαίσιο πάντα της διεθνούς πρακτικής, η ελληνική πολιτεία οφείλει να αναδεικνύει και να διεκδικεί αυτή την προσέγγιση. Ταυτόχρονα όμως, πρέπει και τα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας να συνειδητοποιήσουν ότι τώρα ανοίγει μια τεράστια νέα αγορά υπηρεσιών για τους αποφοίτους τους και να αναδιοργανώσουν αντίστοιχα τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά τμήματά τους.

Η συλλογική προσπάθεια για εθνική ανάπτυξη, πρέπει να αποδεικνύεται στην πράξη. Η λύση δεν θα έρθει μέσα από «προκρούστειες» περικοπές αλλά με συνεπή στρατηγική στόχευση στην ανάδειξη της γεωπολιτικής σημασίας της Ελλάδας για την ενέργεια και όχι μόνο.